

Формування економічного функціоналу з інноваційної діяльності в органах місцевого самоврядування

Заблодська І. В.¹, Бузько І. Р.², Ромахова О. О.³

Опубліковано	Секція	УДК
30.01.2026	Економіка	352:330.341.1:005.591.6

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19662058>

Анотація. У статті досліджено проблематику формування економічного функціоналу органів місцевого самоврядування в частині інноваційної діяльності в умовах воєнного стану та трансформаційних змін економіки України. Обґрунтовано, що відсутність спеціалізованих інституцій і фахівців з інновацій у територіальних громадах стримує формування локальних інноваційних екосистем та знижує ефективність управлінських рішень. Проаналізовано сучасні наукові підходи до розвитку публічного управління та інновацій, а також практичні кейси впровадження цифрових і управлінських інновацій на місцевому рівні. На прикладі Іванківської сільської територіальної громади запропоновано напрями формування функціоналу підрозділу з питань інновацій, визначено його основні завдання, кадрове забезпечення та етапи реалізації до 2027 року. Реалізація запропонованих підходів сприятиме підвищенню інституційної спроможності громад, залученню інвестицій і забезпеченню сталого соціально-економічного розвитку у повоєнний час.

Ключові слова: інноваційна діяльність, органи місцевого самоврядування, функціонал, територіальні громади, дорожня карта.

Expansion of economic functionality for innovation activities in local self-government bodies

Annotation. The article examines the issue of expanding the economic functional capacity of local self-government bodies in the field of innovation activity under the conditions of decentralization, martial law, and post-war recovery in Ukraine. It is substantiated that innovation should become a key driver of sustainable socio-economic development of territorial communities, while the traditional economic functions of local authorities, focused mainly on budgetary and administrative tasks, are no longer sufficient to address modern challenges. The study identifies institutional underdevelopment of innovation management at the local level as one of the main constraints to innovation-driven growth. In most territorial communities, specialized innovation units and qualified innovation professionals are absent, which leads to fragmented initiatives, weak coordination among stakeholders, and limited use of state and international support instruments.

¹ д.е.н, професор, завідувачка відділу проблем міжрегіонального співробітництва, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України», м. Київ, Україна <https://orcid.org/0000-0002-1410-6194>

² д.е.н., професор, професорка кафедри економіки та підприємства Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля, м. Київ, Україна <https://orcid.org/0000-0002-4560-1630>

³ к. е. н., доцент, науковий співробітник Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна <https://orcid.org/0000-0001-8828-3081>

The article analyzes recent scientific approaches to public administration and innovation development, as well as practical cases of implementing digital and managerial innovations at the local level. Particular attention is paid to the formation of local innovation ecosystems and the role of local self-government bodies as active coordinators of innovation processes. Using the case of the Ivankiv rural territorial community, proposals are developed to form and expand the functional responsibilities of an innovation-oriented structural unit. Its key areas of activity, staffing structure, and a roadmap for development until 2027 are substantiated.

The proposed approach provides for the integration of digital transformation, innovation-oriented economic development, project and grant management, smart infrastructure, energy innovations, and partnerships into the local governance system. The implementation of these measures will enhance the institutional capacity of territorial communities, improve the quality of public services, increase investment attractiveness, and ensure long-term sustainable development based on innovation.

Keywords: innovative activities, local self-government bodies, functionality, territorial communities, roadmap.

Вступ

Постановка проблеми. Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується зростанням ролі органів місцевого самоврядування у забезпеченні розвитку територій, підвищенні місцевої економіки та якості життя населення в умовах мілітарного впливу. В умовах децентралізації, посилення фінансової автономії громад і зростання відповідальності за результати управлінських рішень особливої актуальності набуває питання формування економічного функціоналу органів місцевого самоврядування, зокрема у сфері інноваційної діяльності.

Традиційно економічна діяльність органів місцевого самоврядування зосереджувалася переважно на бюджетному плануванні, управлінні комунальною власністю та забезпеченні виконання делегованих повноважень. Водночас сучасні виклики - структурні диспропорції регіонального розвитку, обмеженість ресурсної бази, необхідність модернізації місцевої економіки та адаптації до глобальних технологічних змін вимагають переосмислення ролі місцевої влади як активного суб'єкта інноваційного розвитку. Недостатня інтеграція інноваційної складової в економічний функціонал органів місцевого самоврядування стримує реалізацію потенціалу територіальних громад і знижує ефективність управлінських рішень.

Наукова проблема полягає у відсутності цілісного теоретико-методологічного підходу до визначення змісту, меж та інструментів формування економічного функціоналу органів місцевого самоврядування в контексті інноваційної діяльності. У практичному вимірі це проявляється у фрагментарності інноваційних ініціатив, слабкому використанні механізмів стимулювання інновацій, недостатній координації між місцевою владою, бізнесом і науково-освітнім середовищем.

Зазначена проблематика безпосередньо пов'язана з важливими науковими та практичними завданнями, зокрема формуванням ефективної моделі місцевого економічного розвитку, удосконаленням системи публічного управління інноваціями на локальному рівні, а також розробленням інструментів активізації інноваційної діяльності в територіальних громадах. Її дослідження сприятиме обґрунтуванню напрямів підвищення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування та створенню передумов для соціально-економічного розвитку на основі інновацій в умовах венного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку інноваційної діяльності та посилення економічної ролі органів публічної влади, зокрема на місцевому рівні, останніми роками перебуває в центрі уваги вітчизняних науковців. Значний внесок у формування теоретико-методологічних засад публічного управління та

адміністрування здійснено у колективній монографії за редакцією Н. Л. Гавкалової. У монографії науковці Г. М. Шумська, В. І. Мельник, Л. Й. Аведян, Л. Ю. Гордієнко, М. В. Грузд, А. С. Золенко, О. О. Єрмоленко, Н. С. Орлова, В. Г. Соболев, І. В. Буряк, В. В. Гришина обґрунтували науково-теоретичні та методологічні основи розвитку публічного управління, що створює концептуальне підґрунтя для формування функціональних можливостей органів влади в умовах децентралізації. Особливої уваги заслуговує розроблений авторами методичний підхід до комплексного інтегрального оцінювання рівня соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад, а також подальший розвиток підходів до забезпечення дієвості інноваційної діяльності органами влади. Запропонований технологічний алгоритм мінімізації інформаційно-комунікаційних бар'єрів підкреслює важливість інституційних та управлінських інструментів у реалізації інноваційної політики на місцевому рівні [1].

Суттєвий науковий доробок у дослідженні інноваційного розвитку представлено в працях І. Ю. Підричевої, присвячених формуванню та розвитку інноваційних екосистем України в умовах глокалізації та євроінтеграції. Авторкою удосконалено теоретико-методологічні положення щодо концепції інноваційної екосистеми як результату еволюції теорії інновацій, розкрито взаємозв'язок глобальних і локальних процесів з інноваційним розвитком економіки. Важливим є обґрунтування ролі промисловості у розвитку інноваційних екосистем, а також розробка науково-методичних підходів до оцінювання інноваційної діяльності в регіональному та галузевому розрізі. Запропонований концептуальний підхід до розбудови національної та регіональних інноваційних екосистем відповідно до європейської класифікації NUTS має безпосереднє значення для вдосконалення економічних функцій органів місцевого самоврядування в контексті інтеграції до Європейського дослідницького простору [2].

Практичні аспекти інноваційного розвитку територіальних громад розкрито у дослідженні А. Линдюка, присвяченому впливу інноваційних підприємницьких ініціатив на організаційно-економічне забезпечення інвестицій. У статті наголошено на зростанні ролі інновацій як ключового чинника формування сприятливого інвестиційного клімату на місцевому рівні. Автором визначено низку проблем, що стримують реалізацію інноваційного потенціалу громад, зокрема недостатню інтеграцію інноваційних механізмів у стратегічне управління та фрагментарність заходів підтримки бізнесу. Запропоновані концептуальна модель інноваційної екосистеми та циклічна модель інноваційного розвитку підкреслюють необхідність активнішої участі органів місцевого самоврядування у координації інноваційних процесів і використанні цифрових технологій для підвищення ефективності управління інвестиціями [3].

Водночас, незважаючи на значний науковий доробок, у наукових дослідженнях недостатньо систематизовано питання саме формування економічного функціоналу органів місцевого самоврядування в частині інноваційної діяльності, з урахуванням їх нових повноважень та відповідальності в умовах децентралізації. Це зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на обґрунтування механізмів, інструментів і напрямів інтеграції інноваційної складової в систему економічного управління на місцевому рівні.

Метою даної статті є дослідити та обґрунтувати необхідність формування економічного функціоналу з інноваційної діяльності в органах місцевого самоврядування в контексті розвитку територіальних громад.

Завдання статті є: дослідити необхідність формування економічного функціоналу з інноваційної діяльності в органах місцевого самоврядування, розробити пропозиції щодо формування функціоналу підрозділу з питань інновацій в органах місцевого самоврядування на прикладі Іванківської сільської територіальної громади, визначити функції підрозділу з питань інновацій територіальної громади, розробити дорожню карту розвитку створеного підрозділу.

Результати

Важливим стримувальним чинником розвитку інноваційної діяльності на місцевому рівні в Україні є недостатнє інституційне забезпечення цього процесу в системі органів місцевого самоврядування. У переважній більшості територіальних громад відсутні спеціалізовані структурні підрозділи, відповідальні за формування та реалізацію інноваційної політики, а також не передбачено штатних посад фахівців з питань інноваційного розвитку, трансферу технологій чи управління інноваційними проектами.

Функції, пов'язані з інноваційною діяльністю, як правило, мають фрагментарний характер і розпорошені між економічними, фінансовими або інвестиційними відділами, для яких інноваційний напрям не є профільним. Це призводить до ситуативного підходу у впровадженні інновацій, орієнтації на окремі проекти без довгострокового стратегічного бачення та недостатньої узгодженості дій між органами влади, бізнесом і науково-освітнім середовищем.

Відсутність спеціалізованих інституцій і кваліфікованих кадрів у сфері інновацій обмежує спроможність територіальних громад до формування та розвитку локальних інноваційних екосистем, залучення інвестицій у наукоємні види діяльності, використання інструментів державної та міжнародної підтримки інновацій. У результаті органи місцевого самоврядування здебільшого виконують пасивну або допоміжну роль у інноваційних процесах, що не відповідає сучасним викликам соціально-економічного розвитку та задекларованим цілям децентралізації.

Отже, інституційна нерозвиненість інноваційного напрямку в органах місцевого самоврядування обумовлює необхідність перегляду підходів до формування їх економічного функціоналу, зокрема через створення спеціалізованих підрозділів, підготовку фахівців з інноваційного менеджменту та інтеграцію інноваційної складової у систему стратегічного управління розвитком територіальних громад. Проте зустрічаються кейси, які заслуговують уваги. Зокрема, Глухівська територіальна громада, яка отримала відзнаку Центру розвитку інновацій за лідерство у впровадженні цифрових рішень для економічного розвитку громади на основі даних. Громада долучилася до проекту «Е-рішення для громад», що реалізовувався Центром розвитку інновацій за підтримки Програми «U-LEAD з Європою». В межах проекту було впроваджено інструменти аналізу даних, удосконалено управлінські процеси та підвищено інституційну спроможність органів місцевого самоврядування. Глухівська громада продовжує активну співпрацю з Центром розвитку інновацій задля створення ефективної системи прийняття управлінських рішень на основі доказових даних. Застосування цифрових інструментів дозволяє більш точно планувати розвиток території, оптимізувати використання ресурсів, підвищувати прозорість управлінських процесів і створювати сприятливі умови для залучення інвестицій. Ця відзнака є підтвердженням системної та наполегливої роботи громади, її відкритості до інновацій і прагнення до сталого розвитку, орієнтованого на потреби жителів і сучасні європейські підходи до управління [4].

Щодо інших територіальних громад, то зазвичай цей функціонал може бути підсилений на етапі стратегічного планування їх розвитку. Так, наприклад, розроблено пропозиції щодо формування функціоналу підрозділів з питань інновацій в органах місцевого самоврядування Іванківської сільської територіальної громади Вишгородського району Київської області на період до 2027 року.

1. Загальна мета - створення в Іванівській сільській територіальній громаді сучасної, гнучкої та ефективної системи управління інноваціями, здатної забезпечити цифрову трансформацію, економічний розвиток, підвищення якості послуг та залучення партнерств до 2027 року.

2. Структурні пропозиції: створення або модернізація підрозділу з питань інновацій. Рекомендується сформувати Сектор інновацій та цифрового розвитку (або розширити функції існуючого підрозділу), який підпорядковується безпосередньо керівництву громади. Основні напрями діяльності: цифрова трансформація; інноваційні проекти та грантова діяльність; розвиток Smart-інфраструктури; енергетичні інновації та сталий розвиток; інновації в управлінні та наданні послуг; партнерства та міжнародна співпраця.

3. Пропонований функціонал підрозділу до 2027 року.

3.1. Цифрова трансформація та Smart-рішення: розробка та впровадження Цифрової стратегії громади до 2027 року; координація впровадження (електронних адміністративних послуг, системи електронного документообігу, геоінформаційної системи (ГІС) громади, цифрових реєстрів (земля, майно, інфраструктура); запуск Smart-проектів: «Розумне освітлення» (датчики моніторингу довкілля, цифрові карти інженерних мереж, системи енергомоніторингу).

3.2. Інноваційний економічний розвиток: підготовка та супровід інноваційних інвестиційних проектів; створення Каталогу інвестиційних можливостей громади; розробка та впровадження програм підтримки (малого та середнього бізнесу, агроінновацій, крафтового виробництва, зелених технологій). Формування інноваційних кластерів (аграрний, енергетичний, логістичний).

3.3. Грантова діяльність та залучення ресурсів: створення Грантового офісу громади в межах підрозділу, підготовка заявок до: ДФРР, секторальної бюджетної підтримки, міжнародних фондів (U-LEAD, EU4Business, NEFCO, GIZ тощо), навчання старост, працівників ОМС та громадських організацій основам проектного менеджменту, створення системи моніторингу реалізації проектів.

3.4. Інновації в управлінні громадою: впровадження моделі відкритого врядування (відкриті бюджети, онлайн-звітність, електронні консультації з громадськістю), розробка та впровадження інноваційних регламентів роботи ОМС, оптимізація внутрішніх процесів через цифрові інструменти.

3.5. Освітні та соціальні інновації: підтримка STEM-освіти в школах громади, створення Центру інноваційної освіти та молодіжних проектів, розвиток цифрових компетентностей населення (курси, тренінги), підтримка соціальних інновацій (інклюзивні сервіси, цифрові сервіси для людей похилого віку, інноваційні формати дозвілля).

3.6. Енергетичні інновації та сталий розвиток: координація розробки Плану сталого енергетичного розвитку та клімату (SECAP); підготовка проектів (енергоефективність будівель, відновлювана енергетика (сонячні станції, біоенергетика), модернізація систем теплопостачання); моніторинг енергоспоживання в бюджетних установах.

3.7. Партнерства та міжнародна співпраця: налагодження співпраці з: університетами, бізнесом, міжнародними організаціями, громадами-побратимами. Участь у міжнародних програмах: «Розумні громади», «Зелені міста», «Цифрова Європа». Організація інноваційних форумів, хакатонів, виставок.

4. Кадрове забезпечення. Рекомендується передбачити такий економічний функціонал, таблиця 1 і 2.

Таблиця 1

Посади та функції працівників інноваційної діяльності

Посада	Основні функції
Керівник сектору інновацій	Стратегічне планування, координація, партнерства
Фахівець з цифрової трансформації	Е-послуги, ГІС, цифрові реєстри

Фахівець з проєктного менеджменту та грантів	Підготовка заявок, моніторинг проєктів
Аналітик даних / Smart-рішень	Дані, моніторинг, Smart-проєкти
Фахівець зі сталого розвитку та енергоменеджменту	SECAP, енергомоніторинг, зелені проєкти

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 2

Матриця функцій підрозділу з питань інновацій Іванківської сільської територіальної громади

Напрямок	Функції	Очікувані результати	Відповідальні ролі
Цифрова трансформація	Розробка цифрової стратегії Впровадження е-послуг ГІС-система громади Електронний документообіг	Підвищення якості послуг Прозорість процесів Оцифровані реєстри	Фахівець з цифрової трансформації
Smart-інфраструктура	Розумне освітлення Екомоніторинг Енергомоніторинг Цифрові карти мереж	Зменшення витрат Підвищення безпеки Дані для управлінських рішень	Аналітик Smart-рішень
Інноваційний економічний розвиток	Інвестиційні паспорти Підтримка МСП Агроінновації Кластери	Нові робочі місця Зростання доходів громади	Керівник сектору, фахівець з проєктів
Грантова діяльність	Підготовка заявок Пошук донорів Моніторинг проєктів Навчання старост	Залучення зовнішніх ресурсів Підвищення спроможності громади	Фахівець з проєктного менеджменту
Інновації в управлінні	Відкрите врядування Е-демократія Оптимізація процесів	Прозорість Зменшення бюрократії	Керівник сектору
Освітні та соціальні інновації	STEM-освіта Центр інноваційної освіти Цифрова грамотність	Підвищення людського капіталу	Фахівець з інноваційних програм
Енергетичні інновації	SECAP Енергоефективність Відновлювана енергетика	Зменшення витрат Енергонезалежність	Фахівець зі сталого розвитку
Партнерства та міжнародна співпраця	Університети Бізнес Міжнародні програми	Нові проєкти Підвищення іміджу громади	Керівник сектору

Джерело: сформовано авторами.

5. Очікувані результати до 2027 року: створена повноцінна інноваційна інфраструктура громади, запущено не менше 10 інноваційних проєктів, залучено зовнішнє фінансування (гранти, інвестиції), підвищено якість адміністративних послуг, впроваджено Smart-рішення в ключових сферах, підвищено енергоефективність та цифрову грамотність населення, посилено конкурентоспроможність громади.

Дорожня карта розвитку створеного підрозділу до 2027 року така:

2026 рік - Формування та запуск. Організаційні кроки: створення або модернізація підрозділу з питань інновацій, затвердження Положення про підрозділ, формування кадрового складу (3–5 фахівців), проведення аудиту цифрової та інноваційної

спроможності громади. Перші проєкти: запуск електронного документообігу, створення інвестиційного паспорта громади, підготовка 2–3 грантових заявок.

2026 рік - Активне впровадження інновацій. Цифрові рішення: впровадження ГІС-системи громади, запуск перших Smart-проєктів (освітлення, екомоніторинг), розширення е-послуг. Економічний розвиток: створення агроінноваційного або енергетичного міні-кластера, проведення інноваційного форуму громади. Гранти: подання 5–7 заявок до міжнародних програм.

2026 рік - Масштабування та інтеграція. Smart-інфраструктура: розширення системи енергомоніторингу на всі бюджетні установи, цифрові карти інженерних мереж. Соціальні та освітні інновації: створення Центру інноваційної освіти та молодіжних проєктів, масові програми цифрової грамотності. Управління: впровадження інноваційних регламентів роботи ОМС, запуск системи відкритих даних громади.

2027 рік - Консолідація та сталий розвиток. Стратегічні результати: повноцінна інноваційна екосистема громади, не менше 10 реалізованих інноваційних проєктів, стійкі партнерства з університетами та бізнесом, залучення значного зовнішнього фінансування. Інституційна сталість: оновлення стратегії інноваційного розвитку до 2030 року, інтеграція інновацій у всі сфери управління громадою.

Формування функціоналу підрозділу з питань інновацій в органах місцевого самоврядування Іванківської сільської територіальної громади до 2027 року передбачає створення цілісної інституційної системи, здатної забезпечити впровадження сучасних управлінських, цифрових, економічних та соціальних інновацій. Такий підрозділ має стати ключовим елементом інноваційної екосистеми громади, інтегруючи функції стратегічного планування, цифрової трансформації, проєктного менеджменту, розвитку Smart-інфраструктури, залучення інвестицій, енергетичної модернізації та міжнародної співпраці. Його діяльність повинна бути спрямована на підвищення інституційної спроможності громади, оптимізацію управлінських процесів, розширення доступу населення до якісних послуг та створення умов для сталого соціально-економічного розвитку.

У межах цифрової трансформації підрозділ має забезпечити розроблення та реалізацію комплексної цифрової стратегії громади, що включатиме впровадження електронних адміністративних послуг, розвиток системи електронного документообігу, створення та підтримку геоінформаційної системи, а також формування цифрових реєстрів земельних, майнових та інфраструктурних ресурсів. Особливе значення матиме впровадження Smart-рішень, зокрема систем розумного освітлення, моніторингу довкілля, енергомоніторингу та цифрових карт інженерних мереж, що дозволить підвищити ефективність управління ресурсами та зменшити витрати бюджету.

У сфері економічного розвитку підрозділ повинен забезпечити підготовку інноваційних інвестиційних проєктів, формування каталогу інвестиційних можливостей громади, а також розроблення програм підтримки малого та середнього підприємництва, агроінновацій та крафтового виробництва. Важливим напрямом стане створення локальних інноваційних кластерів, зокрема аграрного, енергетичного чи логістичного, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності громади та залученню нових партнерств.

Грантова діяльність має бути інституціоналізована через створення грантового офісу, відповідального за пошук донорських програм, підготовку заявок, супровід проєктів та навчання працівників органів місцевого самоврядування й представників громадських організацій основам проєктного менеджменту. Це дозволить системно залучати зовнішні ресурси та забезпечувати реалізацію інноваційних ініціатив.

Управлінські інновації передбачають впровадження принципів відкритого врядування, зокрема відкритих бюджетів, електронних консультацій з громадськістю,

онлайн-звітності та оптимізації внутрішніх процедур органів місцевого самоврядування. Підрозділ має забезпечити розроблення інноваційних регламентів роботи, спрямованих на підвищення прозорості, підзвітності та ефективності управління.

У соціальній та освітній сферах діяльність підрозділу має бути спрямована на розвиток STEM-освіти, створення центрів інноваційної освіти та молодіжних проєктів, а також підвищення цифрової грамотності населення. Особливу увагу слід приділити соціальним інноваціям, включаючи інклюзивні сервіси та цифрові рішення для людей похилого віку.

У напрямі енергетичної модернізації підрозділ повинен координувати розроблення та реалізацію Плану сталого енергетичного розвитку та клімату, забезпечувати підготовку проєктів з енергоефективності, впровадження відновлюваних джерел енергії та модернізації систем тепlopостачання. Важливою складовою стане системний моніторинг енергоспоживання бюджетних установ.

Партнерства та міжнародна співпраця мають охоплювати взаємодію з університетами, бізнесом, міжнародними організаціями та громадами-побратимами. Участь у міжнародних програмах, таких як «Розумні громади», «Зелені міста» чи «Цифрова Європа», сприятиме інтеграції громади у глобальні інноваційні процеси.

Отже, дорожня карта розвитку підрозділу до 2027 року передбачає поетапне нарощування інституційної спроможності. На першому етапі (2026 рік) акцент робиться на організаційному становленні, кадровому забезпеченні та проведенні аудиту цифрової та інноваційної інфраструктури. У 2026 році також основна увага приділяється активному впровадженню цифрових рішень, запуску Smart-проєктів, розвитку інноваційного підприємництва та розширенню грантової діяльності. У 2026 році відбувається масштабування інноваційних практик, розвиток соціальних та освітніх інновацій, впровадження системи відкритих даних та інноваційних регламентів управління. До 2027 року очікується консолідація досягнутих результатів, формування повноцінної інноваційної екосистеми громади, реалізація не менше десяти інноваційних проєктів та оновлення стратегічних документів розвитку.

Організаційна структура підрозділу повинна забезпечувати чіткий розподіл функцій між керівником сектору, фахівцем із цифрової трансформації, фахівцем з проєктного менеджменту та грантів, аналітиком Smart-рішень, фахівцем зі сталого розвитку та енергоменеджменту, а також фахівцем з інноваційних освітніх і соціальних програм. Така структура дозволить забезпечити комплексний підхід до реалізації інноваційної політики громади.

Узагальнюючи, формування та розвиток підрозділу з питань інновацій в Іванівській сільській територіальній громаді до 2027 року має забезпечити створення сучасної, ефективної та стійкої системи управління інноваціями, здатної інтегрувати цифрові, економічні, соціальні та енергетичні інновації в усі сфери життєдіяльності громади. Такий підхід сприятиме підвищенню конкурентоспроможності території, залученню інвестицій, покращенню якості послуг та формуванню сприятливого середовища для розвитку людського капіталу.

Висновки

У ході дослідження обґрунтовано, що в сучасних умовах децентралізації, воєнного стану та післявоєнного відновлення України інноваційна діяльність має стати одним із ключових чинників соціально-економічного розвитку територіальних громад. Встановлено, що традиційний економічний функціонал органів місцевого самоврядування, зосереджений переважно на бюджетно-фінансових і адміністративних повноваженнях, не відповідає сучасним викликам і потребує розширення за рахунок інтеграції інноваційної складової.

Доведено, що однією з основних проблем розвитку інновацій на місцевому рівні є інституційна нерозвиненість цього напрямку в системі органів місцевого самоврядування. У більшості територіальних громад відсутні спеціалізовані підрозділи та кваліфіковані фахівці з питань інноваційного розвитку, що зумовлює фрагментарність інноваційних ініціатив, низький рівень координації між стейкхолдерами та обмежене використання інструментів державної й міжнародної підтримки. На основі аналізу вітчизняного досвіду та окремих успішних кейсів, зокрема діяльності Глухівської територіальної громади, підтверджено, що наявність інституційної спроможності, використання цифрових рішень і управління на основі даних суттєво підвищують ефективність економічного розвитку громади, прозорість управлінських процесів і привабливість для інвесторів.

У статті обґрунтовано доцільність створення підрозділу з питань інновацій в органах місцевого самоврядування як ключового елементу локальної інноваційної екосистеми. На прикладі Іванківської сільської територіальної громади розроблено комплексні пропозиції щодо формування функціоналу такого підрозділу, визначено його основні напрями діяльності, кадрове забезпечення та очікувані результати до 2027 року.

Запропонована дорожня карта розвитку підрозділу з питань інновацій передбачає поетапне нарощування інституційної спроможності громади від організаційного становлення та цифрової трансформації до масштабування інноваційних практик і формування сталої інноваційної екосистеми. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню якості адміністративних послуг, ефективнішому використанню ресурсів, залученню інвестицій, розвитку людського капіталу та зміцненню конкурентоспроможності територіальних громад.

Отримані результати мають практичне значення для органів місцевого самоврядування та можуть бути використані при розробленні стратегій розвитку територіальних громад, програм цифрової трансформації та інноваційного розвитку. Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на оцінювання ефективності впровадження інноваційних підрозділів у громадах різних типів і масштабів, а також на розроблення методик вимірювання впливу інновацій на соціально-економічний розвиток територій.

Стаття підготовлена у межах теми НДР «Комплексне наукове дослідження інвестиційно-інноваційної детермінанти сталого економічного розвитку України» на підставі договору № БФ/С22–2025 про виконання наукового дослідження, укладеного з Міністерством освіти і науки України, за рахунок бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення проведення державними науковими установами наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за результатами державної атестації.

Список використаних джерел

1. Теоретико-методологічні аспекти публічного управління та адміністрування: монографія / Н. Л. Гавкалова, Г. М. Шумська, В. І. Мельник та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Н. Л. Гавкалової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 245 с.
2. Підоричева І.Ю. Інноваційні екосистеми України: концептуальні засади розвитку в умовах глокалізації та євроінтеграції. Економіка промисловості. 2021, № 2 (94). С. 5-44. <http://doi.org/10.15407/econindustry2021.02.005>
3. Линдюк А. Вплив інноваційних підприємницьких ініціатив на організаційно-економічне забезпечення інвестицій у територіальних громадах. Економіка та суспільство, 2024. (70). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-57>
4. Відзнака за лідерство у впровадженні цифрових рішень для розвитку економіки. ULR: <https://www.instagram.com/p/DS5B2zyCL98/> (дата звернення 04.02.2026)

